

Nr 197.

Af herr **Edén m. fl.**, om uppdrag åt konstnären Axel Törneman att i Andra kammarens plenisal utföra väggmålningar m. m.

När plenisalarna i det nuvarande riksdagshuset tillkommo, var det arkitektens mening, att till själfva inredningen skulle sluta sig äfven en konstnärlig dekorerings. Särskildt äro de stora fälten öfver talmansplatsen och öfver de båda läktarna på ömse sidor om denna plats uppenbarligen afsedda att prydas med målningar. Att sådana målningar skulle vara väl behöfliga för att upplifva och förhöja salarnas utseende, torde också vara en allmän mening, ej minst bland Riksdagens ledamöter.

Ett försök till åstadkommande af sådan utsmyckning gjordes redan för sex år sedan, sålunda omedelbart efter det riksdagshusets lokaler tagits i bruk. Riksgäldsfullmäktige afläto då, den 18 januari 1906, en skrivelse till Riksdagen, hvori de fäste uppmärksamheten på hvad som i detta stycke närmast behöfde göras och för sin del förordade dels målningar å de nyssnämnda stora väggfälten, dels skulpturverk framför de mindre, rektangulära ytorna, som ligga under samma läktare, samt hemställde om ett anslag af 10,000 kr. för utlysande af täflan mellan svenska konstnärer på grundvalen af ett af fullmäktige uppgjort program. Sedan denna hemställan af Riksdagen bifallits, företogs först en allmän och för alla svenska konstnärer öppen täflan, därefter uttog den utsedda prisnämnden — prins Eugen, artisten Richard Bergh, arkitekten A. Johansson, professor Th. Lundberg och professor K. Warburg — ett mindre antal konstnärer, som berättigades att deltaga i en begränsad täfving, och slutligen gaf i denna senare täflan prisnämnden enhälligt det första rummet åt konstnären Axel Törneman, hvilkens skisser af nämnden föreslogos till utförande. Från Akademien för de fria konsterna framställdes emellertid vissa anmärkningar mot dessa skisser, och inom Riksdagen tillvunno

de sig icke några större sympatier. På grund häraf fick frågan för denna gång förfalla.

Denna utgång torde väsentligen ha berott på ämnesvalet för täffingarna. I enlighet med riksgäldsfullmäktiges första förslag begränsades detta i programmet så, att målningarna borde afse allegoriska framställningar på väggfälten af Sveriges näringslif och i absiderna af Sveriges försvar och andliga kultur. Dylika allegorier blifva gärna för konstnären tämligen ointressanta uppgifter, så mycket mer när de, som här, icke hafva någon direkt anknytning till den lokal, för hvilken konstverket är afsedt, och äfven för åskådarna förefalla de lätteligen främmande. Äfven den, som uppskattar de af prisnämnden föreslagna skissernas konstnärliga förtjänster, kan därför anse, att det icke innebar någon större förlust, när de ej kommo till utförande. Men väl blef utgången af 1906 års försök beklaglig ur den synpunkten, att resultatet måste försvåra frågans upptagande på en liknande väg. En ny pristäflan kunde åtminstone tillvidare svårligen komma i fråga.

Så mycket mera tillfredsställelse måste det under sådana förhållanden framkalla, att saken nu kommit upp igen på ett annat sätt. Herr Törneman, som vid täffingen sattes främst, ehuru hans skisser icke då kommo till utförande, har af eget initiativ framlagt ett nytt förslag genom de skisser, som varit utställda först i Nationalmuseum och sedan i Riksdagshuset. Konstnären har nu arbetat efter en helt annan plan än den år 1906 följda; han vill nämligen nu framställa bilder, som i främsta rummet hämtats ur svenska folkets och svenska representationens *historia*.

Tanken synes oss i hög grad tilltalande. Om någonstädes historiska motiv lämpa sig vid offentliga byggnaders dekorerings, så bör det vara i riksdagens hus. Vi svenskar kunna vara stolta icke blott öfver en urgammal och obruten yttre frihet, utan också öfver en lika urgammal och nästan lika obruten rätt för folket att direkt eller genom sina representanter deltaga i allmänna angelägenheter. Den svenska riksdagen har en lång och märklig utveckling bakom sig, som väl förtjänar att hugfästas inom dess nuvarande samlingsrum.

Herr Törnemens nu utställda skisser äro afsedda för Andra kammarens plenisal; motsvarande förslag för Första kammaren äro ännu icke utarbetade. Konstnären vill på de två fälten ofvanför läktarna i Andra kammaren framställa, på det ena fältet Torgny lagman och Olof Skötkonung å Uppsalatinget, och på det andra Engelbrekt Engelbrektssons hyllning efter riksföreståndarvalet vid riksdagen i Arboga 1435 — den första riksdagen i vår historia. Båda ämnena äro efter vår mening lika

väl funna som i det hufvudsakliga förträffligt utförda. Berättelsen om Torgny lagman och Olof Skötkonung ger oss, hvad man än kan säga om dess historiska detaljer, i hela sin anda en levande bild af den svenska allmogens själfständighet och rätt att vara med i bestämmandet af landets öden allt sedan urminnes tider, och konstnären har lyckats att sätta denna bild på duken med klarhet, värdighet och kraft. Engelbrekt står i vår historia såsom den svenska samlade fosterlandskänslans första stora uppväckare och riksdagens grundläggare, och konstnären har gifvit en ståtlig och liffull taffa af det ögonblick, då han efter valet till riksföreståndare omringas och hälsas af både herrar och prelater, köpstadsmän och bönder i den lilla medeltidsstaden. I absiden ofvanför talmansstolen erbjuder det tydligen mycket stora svårigheter att placera en figurmålning, på grund af dess välfning, och konstnären har därför på denna plats icke föreslagit någon bild af en historisk händelse, utan ett landskap, men han har i detta landskap insatt ett motiv, som på sätt och vis anknyter sig till de historiska bilderna, i det att han tecknat en svensk bygd med brinnande vårdkasar, sålunda under ofredens dagar, då folket kallas till landets försvar mot inkräktare och han har i denna bild gifvit en både osökt och djupt känd symbol af kärleken till fosterlandet och af fosterlandets värn.

I fråga om herr Törnemanns skisser föreligger en mängd uttalanden af framstående fackkunniga bedömare, och dessa bedömare hafva med sällsynt enhällighet tillerkänt förslagen ett högt värde samt förordat deras utförande. Vi bifoga en del af dessa uttalanden, som offentliggjorts i pressen, (bil. I) och vilja särskildt fästa uppmärksamheten därpå, att bland dem som sålunda yttrat sig äro två medlemmar af den föregående prisenämnden, nämligen artisten Richard Bergh och arkitekten A. Johansson, sekreteraren i Fria Konsternas Akademi dr Ludvig Looström och amanuensen dr Georg Göthe, konstnären Nils Kreuger och professor O. Hjortzberg. Om de två sistnämnda vilja vi särskildt erinra, att de själfva utfört större monumentalmålningar.

Under sådana förhållanden synes det oss, att nu föreligger ett tillfälle att få frågan om väggmålningar i plenisalarna löst på ett verkligt tilltalande sätt, och vi hålla före att Riksdagen bör begagna sig af detta tillfälle. Att förslagen tillkommit på konstnärens eget initiativ, afviker från den vanliga metoden med utlysande af täflan för dylika uppgifter. Men här föreligger först det särskilda förhållande, att herr Törneman redan genom sin seger i de förra täflingarna dokumenterat sin förmåga, och vidare det faktum, att han sedan dess utfört andra stora monumental-

målningar. (I Östermalms läroverk i Stockholm, Värmlands Enskilda Bank i Karlstad samt Frimurarelogens hus i Linköping). Att då föranstalta en ny täflan synes oss knappast ändamålsenligt och icke heller behöfligt. Öfver hufvud taget torde det förhålla sig så, att en uppgift sådan som denna just kan väntas blifva bättre löst, när en konstnär tar upp den af egen ingifvelse, än när den skall behandlas på grund af en officiellt föranstaltad täflan med utstakadt program. De offentliggjorda vitsorden om herr Törnemans skisser och hans förmåga såsom monumentalmålare synas oss också vara i och för sig tillräckligt talande.

Vi tveka följaktligen ej att föreslå, att riksgäldsfullmäktige måtte få i uppdrag att med herr Törneman träffa aftal om de af honom föreslagna målningarnas utförande, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med skisserna. Då för Första kammarens dekorering inga förslag ännu blifvit framställda, men det torde vara önskvärdt, att båda plenisalarna erhålla målningar efter samma plan och af samma hand, förutsätta vi, att i Första kammaren motion väckes om uppdragande åt herr Törneman att utarbета skisser också för Första kammarens sal.

Konstnären har tänkt sig, att målningarna böra utföras icke på duk, som anbringas å väggen, utan *al fresco*, med vattenfärger direkt å den våta putsytan. Det senare förfaringssättet, som visserligen medför någon ökning af kostnaderna, gör färgerna ljusare och mera glänsande samt är äfven genom hållbarheten oljemålningen ojämförligt öfverlägsen. Då frescotekniken af dessa skäl, såvidt ske kan, plägar föredragas i offentliga byggnader, vilja vi i detta hänseende tillstyrka konstnärens förslag. Rörande kostnaderna hänvisas i öfrigt till bifogade på vår begäran af konstnären uppgjorda promemoria, hvilken styrkes af kalkyler från flera firmor samt granskats och godkändts af professor O. Hjortzberg samt dekorationsmålaren Filip Månsson med den reduktion, som af dessa senare på en post föreslagits, och som konstnären godkändt (bil. 2). Då kostnaderna äro beräknade för båda kamrarna, men målningarna nu ej föreslås till utförande för mer än Andra kammaren, behöfver tydligen för detta ändamål endast anslås hälften af beräknade beloppet, afrundadt till ett jämnt tal.

Vi hemställa alltså att Riksdagen måtte besluta:

- 1) att åt Riksgäldsfullmäktige uppdraga att träffa aftal med konstnären Axel Törneman om utförande i Andra kammarens plenisal af väggmålningar *al fresco* i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de af herr Törneman utställda skisserna;

2) att för detta ändamål anslå ett belopp af 32,000 kr.;

3) att bemyndiga riksgäldsfullmäktige att till herr Törneman i mån af arbetets fortskridande utanordna medel af det sålunda anslagna beloppet, om så påfordras redan under innevarande år.

Stockholm den 26 januari 1912.

Nils Edén.

Carl Carlsson Bonde.

P. Nilsson,
Bonarp.

Otto Holmdahl.

Värner Rydén.

Karl Starbäck.

Hjalmar Branting.

E. Palmstierna.

J. F. Nyström.

Bil. 1.

Uttalanden från sakkunniga.

I Stockholms Dagblad den 15 jan. skrifer d:r *Georg Göthe*:

»Axel Törnemans skisser till tre väggmålningar i Andra kammarens plenisal, hvilka Stockholms Dagblad i korthet omnämmt, äro från och med lördagen den 13 d:s utställda i Nationalmusei öfre vestibul.

Så godt först som sist bör det utsägas, att dessa kompositioner beteckna en stor framgång för konstnären; ägnade att hälsas med tillfredsställelse af dem, som icke ansågo hans äldre skisser acceptabla, och ännu mera af dem, som det oaktadt funno dessa äldre kompositioner vittna om så mycken talang, att underhandlingarne med konstnären icke bort helt simpelt afbrytas.

Enligt undertecknads mening beteckna de nu utställda skisserna ett afgjordt framsteg hos konstnären i fråga om lösningen af en monumental uppgift. framför icke allenast hans föregående skisser till riksdagshuset, utan också framför målningarna i Östermalms läroverk. Ett framsteg så afgjordt, att man har svårt att se något skäl, hvarför icke hans förslag denna gång borde leda fram till ett definitivt uppdrag.

Man ville blott inför dessa förslag önska, att både allmänheten och eventuella beställare icke toge dem för annat än hvad de äro: skisser som mångstädes mera ge antydningar om konstnärens mening än utsäga hans sista ord i utkast, som kunna ändras i detaljer och retoucheras, icke fullfärdiga kartonger eller genomförda målningar. Men dylika ändringar synes man med en viss tillförsikt kunna öfverlämna åt en konstnär, som visat sig så säker i det hufvud-

sakliga, jag menar i kompositionens stora drag, både hvad form och färg beträffar, i den dekorativa hållningen, det monumentala greppet.

Därför ett litet råd till besökarna i Nationalmuseum: betrakta icke skisserna på för nära håll, utan på något afstånd!

Den största målningen är den, som skall fylla det buktiga kupolhvalvet i absiden bakom talmansstolen. Här har konstnären skildrat ett landskap utan figurer: en strandbild med flammande vårdkasar på de kala klipporna, och däröfver en starkt blå himmel med ljusa stormmoln, som sopa utefter horisonten och i djärfva konturer stiga upp mot zenitl. En nordisk naturscen af präktigt dekorativ verkan, som med sina ljusstarka färger bör kunna lifva upp den något gråmulna luften i salens fond.

De två lunetterna, med plan väggyta, upptagas af historiska figurscener.

I den ena framställes den ur Snorre Sturlason bekanta scenen mellan »Torgny Lagman och Olof Skötkonung». På ena sidan Torgny, en väldig gubbe i långt hvitt skägg — en så stor karl hade norrmännen aldrig sett, säger Snorre. Hufvudet högre än allt folket står han framför bondeskaran — en präktigt komponerad grupp! — och talar sina stolta ord till kungen, som sitter till vänster invid en knotig ek med sina krigare bakom sig. I taflans midt en ljusning: utsikt öfver den vida Uppsalaslättan.

En annan färgskala än i landskapet råder här: kraftiga, mustiga toner i rödaktiga, bruna, gröngula schatteringar af förträfflig koloristisk verkan.

Konstnären har jämte den, som det tyckes, definitiva skissen vattenfärg (under glas) utställt dels en äldre och mindre skiss i vattenfärg, dels en större och mycket summarisk i olja. Den sistnämnda har sina egna förtjänster i den lugnare sammanhållningen i linjer och färgskala (den alltför store kungen har icke den historiska röda manteln utan är klädd i blått). Men den äldre och mindre skissen synes mig i det hela underlägsen. Och det oaktadt den har att uppvisa en synnerligen vacker grupp: »Kungen och hans män».

Men denna är tänkt i för liten stil, i motsats till de två andra. Den är bra och färdig som den är i sitt lilla format. Men en skiss till ett monumentalt verk får icke nöja sig med detta. Den skall tvärtom visa utöfver sig själf, den skall ropa på större format, ty först i detta blir verket färdigt. Och detta synes mig, göra de andra.

»Engelbrekt rider från riksdagen i Örebro», så är titeln på den andra figurkompositionen. Äfven här är den definitiva skissen öfverlägsen den mindre och tidigare (konstnären har icke heller utställt den sistnämnda).

Kompositionsschemat är i hufvuddragen detsamma som i Torgnybildens. I midten en ljus utsikt inåt bakgrunden: landsbygden med röda stugor. I förgrunden två sidogrupper: till vänster krigsfolk, till höger hufvudgruppen: Engelbrekt till häst i spetsen för bondehären.

Rörelsen i denna senare grupp är alldeles präktig: man ser bondehären tåga uppför den branta backen i mellanplanet (i dämpad ton), så gör den en sväng åt höger och kommer upp (i full belysning) på planet i förgrunden, där de främsta i truppen lylla hjälten med upplyftade (alltför lodräta?) vapen. Engelbrekts näst tager just det sista steget upp på backens krön och rider snedt fram mot åskådaren.

Hästens rörelse är förträfflig, dess anatomi kan förbättras inför en modell. Engelbrekts egen figur är i mitt tycke för tam och poserande (här verkade kanske den mindre skissen bättre). Jag har därmed antydtt exempel på enstaka detaljer, som en och annan kan önska annorlunda, men som betyda mycket litet i det stora hela, och som säkerligen ingen annan kan bättre ändra än konstnären själf.

Alltnog, det är sällan man i vårt land sett konstnärliga utkast, som lofvat mera.»

I Dagens Nyheter den 18 jan. ha nedanstående personer uttalat sig:

»Axel Törnemens skisser och kritiken; en liten enquête bland fackmännen.

Sedan lördagen ha Axel Törnemens skisser till dekorativa målningar i Andra kammarens plenisal varit utställda i Nationalmuseum, och under de gångna dagarna ha stora skaror intresserade, däribland ett betydande antal riksdagsmän och konstnärer, skyndat att ta dem i betraktande. Omdömena om de utställda utkasterna ha genomgående varit lofordande. Dagens Nyheter har bland fackmännen anordnat en liten enquête rörande deras mening om lämpligheten att uppdraga plenisalarnas konstnärliga utsmyckning åt Törneman. De tillfrågade ha varit konstnärerna Richard Bergh, Olle Hjortzberg och Nils Kreuger, arkitekterna Aron Johansson och Ragnar Östberg samt dr Ludvig Looström. Behållningen utgöres af nedanstående svar.

Richard Bergh, som var medlem af den jury hvilken bedömde de Törnemenska täflingsskisserna för fyra år sedan och som i hög grad tilltalats af de första utkasterna till den nya ämnesbehandlingen, yttrar:

Ämnena äro särdeles väl funna, och jag är öfvertygad att Törneman skall på grundvalen af de här gifna uppslagen kunna lyckligt lösa uppgiften, om han håller den slutliga färgskalan sådan som i akvarellskisserna, särskildt den med Engelbrekt. Färgen i oljefärgskisserna förefaller mig däremot för kall. Torgnybilden, som nu verkar något teatralisk och såsom rumskomposition lämnar åtskilligt öfrigt att önska, bör också ytterligare genomarbetas. Jag vill emellertid tillägga att det sätt hvarpå skisserna exponerats i Nationalmuseum gjort det mycket svårt att få något intryck af deras afståndsverkan.

Olle Hjortzberg, som själf är en af de få svenska konstnärer hvilka sysslat med större dekorativa uppgifter och som bland dessa konstnärer intager ett erkänt framstående rum, svarar:

Mitt intryck af skisserna är att Törneman skulle på ett utmärkt sätt skilja sig från den föreliggande uppgiften. Jag kan med så mycket större tillförsikt uttala detta som mitt omdöme, som jag varit i tillfälle att se en större skiss i kol, där de bästa sidorna hos akvarellutkasterna tillvaratagits och som hos mig i hög grad förstärkt det nyss omtalade intrycket. Uppslaget är förträffligt och kompositionen lyckad. Jag vill tillägga att denna dekoreringsfråga dock ej får ses fristående från salarnas utseende i öfrigt. Deras konstnärliga utsmyckning, som det nu talas om, kan inte anses avslutad med det att Törneman får tillfälle att utföra sina målningar. Låt vara att han i dem tagit all rimlig hänsyn till salarna i öfrigt, det är dock nödvändigt att de så att säga stämmas ihop med målningarna och äfven härvidlag bör konstnären ha ett ord med i laget.

Nils Kreuger uttrycker sitt tillstyrkande omdöme i ungefär följande ordalag:

De utställda förslagen få naturligtvis betraktas som skisser och inte som färdiga saker, som det sedan gäller att bara kopiera i förstorad skala. De äro utkast och skola bedömas som sådana. För min del finner jag dem bra komponerade och af god dekorativ verkan. Jag anser dem således väl lämpade att komma till utförande.

Ludvig Looström, Konstakademiens sekreterare, Nationalmuseums intendent, som inte haft tillfälle att ta närmare kännedom om den plats för hvilken målningarna äro afsedda och därför bedömer de utställda skisserna i och för sig, oafsedt deras närmaste uppgift, skriver:

Af Dagens Nyheters redaktion anmodad att uttala mitt omdöme om de Törnemanska skisserna, hvilka äro afsedda för Andra kammarens plenisal, får jag härmed nämna att jag anser dem beteckna ett synnerligt stort framsteg i hr Törnemans konstnärliga utveckling, hvartill han är att i hög grad lyckönska.

Aron Johansson, riksdagshusets arkitekt, liksom hr Bergh medlem af den tidigare juryn, har inte frångått den mening han redan som jurymedlem gaf till känna, nämligen att hr Törneman bör få uppdraget att dekorera plenisalarna. Han säger: Jag finner Törneman utmärkt ägnad för uppdraget. Särskildt förtjust är jag i hans färgskala. De historiska motiv han nu valt i stället för de tidigare landskaps- och industribilderna äro säkerligen lättare tillgängliga för den vanliga uppfattningen. Om ett och annat i de nu utställda skisserna skulle kunna önskas annorlunda, så är Törneman säkert mannen att göra dessa ändringar. Skisserna äro ju inga slutgiltiga arbeten, och hvad det först kommer an på är att finna den rätta mannen för det gifna verket. Jag är alldeles öfvertygad om att Törneman är den rätte.

Ragnar Östberg slutligen har på följande sätt gett uttryck åt sin uppfattning:

Jag har i högsta grad tilltalats af själfva uppslaget. Först och främst förefaller det mig riktigt att, när det blir tal om att föra den hittills oafgjorda frågan om riksdagssalarnas dekorerings fram till ett resultat, man vänder sig till den i detta fall mest meriterade, det vill säga Törneman, och därmed tillgodogör sig det arbete, som redan nedlagts på uppgiftens lösning. Dennes idé med historiska ämnen bör ju vidare, om den någonsin skall anses berättigad, vara det i en parlamentsbyggnad. Uppslaget finner jag således godt med hänsyn till valet både af konstnär och af ämnen.

Skisserna visa liksom Törnemans föregående arbeten, att hans styrka är linjeföring och komposition. Grupperna äro af en monumental effekt, samlade, stora i linjerna. Färgen utvisar en motsvarande sammanhållning. Utkasten äro i det hela af en homogenitet som ej är vanlig hos oss. Därtill kommer det glädjande i att få se säker, karaktäristisk figurmålning igen i Sverige.

Den för fonden afsedda landskapsbilden är ståtlig. Genom sina vårdeldar såsom manande uttryck för verksamhet får den ett själsligt innehåll, som naturligt förenar den med figurmålningarna.

Konstnärligt lofva utkasterna alltså det allra bästa. En fördel är vidare att Törneman ensam bland yngre konstnärer haft tillfälle att experimentera på området, nämligen genom freskomålningen i Östermalmsskolan. Därigenom har han naturligtvis tillgodogjort sig erfarenheter, som nu bli af det största värde.»

Bil. 2.

Kostnadsförslag.

P. M. angående kostnaderna för utförande af alfrescomålningar i Riksdagens båda plenisar i enlighet med af mig utställda skisser (6 fält).

Arbetet beräknas taga en tid af tre à 4 år.

Hyra för atelier pr år kr. 1,200: —	Kr.	3,600: —
Atelieromkostnader (ljus, värme etc.) à kr. 400: — pr år	»	1,200: —

Modeller.

Ungefär 30 figurer pr fält (120 figurer) 3 dagar för hvarje figur à 10 kr. pr dag	»	3,600: —
---	---	----------

Material för kartonger, studier etc.

6 dukar med färg, penslar, koppar etc. enligt bifogadt kostnadsförslag från A. B. Wilhelm Becker	»	4,000: —
--	---	----------

Material för alfresco-utförandet.

Enligt bifogadt kostnadsförslag från Antonio Bellio	»	4,360: 40
---	---	-----------

Arfvode åt stuccatörarbetarna.

C:a 8 månader à kr. 10 pr dag och stuccatör	2,400: —	
Öfriga biträden	600: —	» 3,000: —

Konstnärsarfvode.

För förberedande skisser, kartonger samt slutliga utförandet i alfresco pr fält kr. 7,500: —, 6 fält	»	45,000: —
--	---	-----------

Kronor 64,760: 40

Stockholm den 16 januari 1912.

Axel Törneman.

Offert utan förbindelse.

Stockholm den 16 Jan. 1912.

Herr Konstnären Axel Törneman, Stockholm.

Med anledning af Eder v. förfrågan offerera vi Eder härmed:

<i>Dukar c:a 650×280 c. m.:</i>		
med romersk duk nr 1257	Kr.	200: —
kilramar med uppspanning jämte papper	»	125: —
färger, penslar m. m.	»	275: —
4 st. à	Kr.	600: —
		Kr. 2,400: —
		Transport 2,400: —

	Transport 2,400:—
<i>Dukar</i> c:a 850×350 c. m.:	
med romersk duk nr 1257	Kr. 350:—
kilramar med uppspänning jämte papper	» 150:—
färger, penslar m. m.	» 300:—
2 st. à	Kr. 800:—
	Kr. 1,600:—
	Kronor 4,000:—

att levereras fritt Stockholm.

Betalningsvillkor vanliga.

Alltid med nöje emotseende Edra v. ordres tecknar

Högaktningsfullt
Aktiebolaget *Wilh. Becker*
A. Gentele.

Stockholm den 15 jan. 1912.

Kostnadsförslag:

Hr artisten Axel Törneman

för utförande af alfrescomålningar i riksdagshuset.

Specialgrundputs för klassisk alfresco:	
6 fält, storlek pr st. 16.80 □ mtr. = c:a 100.80 □ mtr. à 10 Kr.	
pr. □ mtr.	Kr. 1,008:—
Specialbruk för frescomålningen, 3 Kr. pr. □ mtr. c:a	» 302: 40
Färger och kalk	» 2,900:—
Hjälp af en stuccatör, som står till artistens förfogande pris <i>pr dag Kr. 10:—, oafsedt om lång eller kort arbetsdag.</i>	
Ställningar	» 150:—
<i>Betalningsvillkor:</i> Så snart grundputsen är färdig, betalas den för samma stipulerade summan.	

Färger, betalas allt efter som de levereras.

Hjälparen (stuccatören) betalas hvar 14 dag.

Stockholm som ofvan.

A. Bellio.

Undertecknade, som på begäran granskat af artisten Axel Törneman uppgjord kostnadsberäkning för utförande af alfrescomålningar i Riksdagens båda plenisalar i enlighet med af honom utställda skisser, få med anledning häraf anmärka, att vi funnit den i Antonio Bellios förslag upptagna summan för färger och kalk böra sänkas med kr. 1,900:— till 1,000:—, medan däremot kostnader för ställningar torde böra höjas med kr. 350:— till 500:—. På grund häraf kommer posten, *Material för alfrescoutförandet*, att sänkas från kronor 4,360: 40 till 2,810: 40 och hela kostnadsförslaget slutsumma från kronor 64,760: 40 till 63,210: 40.

I öfrigt hafva vi icke funnit skäl att mot det föreliggande förslaget framställa några anmärkningar.

Stockholm den 20 januari 1912.

Olle Hjortzberg.

Filip Månsson.